

▪ **پنج‌شنبه ۱۸ بهمن ۱۴۰۳**

▪ **سال هفدهم - شماره ۳۰۶۰**

صنایع کوچک و متوسط در همدان نیازمند راهبرد توسعه

صنایع همدان باید به سمت تکمیل زنجیره ارزش در کشاورزی حرکت کنند

و متوسط هستند.

وی ادامه داد: بسیاری از کشورهای در حال توسعه، ازجمله کره جنوبی که روزگاری در سطحی مشابه ایران بودند و اکنون در زمره کشورهای نوظهور صنعتی قرار گرفته‌اند، راهبرد خود را بر استفاده از ظرفیت صنایع کوچک و متوسط متمرکز کرده‌اند.

وی با اشاره به اینکه در ایران نیز تعاریف متعددی از صنایع کوچک وجود دارد، اما آنچه در کشور ما به‌عنوان صنایع خرد، کوچک و متوسط شناخته می‌شود، معمولاً شامل واحدهایی با کمتر از ۱۵۰ نیروی کار است اذعان کرد؛ بر این اساس در استان

همدان، بیش از ۷۰ درصد صنایع در این دسته قرار می‌گیرند و همین صنایع کوچک بیش از ۸۰ درصد اشتغال حوزه صنعت را ایجاد کرده‌اند.

ایوب مدیر صنعتی استان همدان با تأکید بر اینکه ویژگی بارز صنایع کوچک، و متوسط انعطاف‌پذیری بالای آن‌هاست، ابزار کرد، این صنایع، به‌دلیل سرمایه‌گذاری‌های محدود، امکان تغییر مسیر فعالیت خود را متناسب با شرایط اقتصادی و حتی سیاسی دارند.

حقیقی ادامه داد: در این زمینه می‌توان صنایع کوچک را به قایق‌های تندرویی تشبیه کرد که با وجود نبود ناوهای بزرگ، کنترل خلیج فارس را در اختیار گرفته‌اند حال آنکه صنایع کوچک نیز با وجود سرمایه اندک، به‌طور گسترده‌ای در اقتصاد کشور نقش آفرینی می‌کنند و در صورت دریافت حمایت مناسب، می‌توانند به پایگاه‌های تولیدی مستحکم تبدیل شوند.

سپهرغرب، گروه اقتصادی – طاهره ترابی‌مهوش: در پی گفت‌وگو با مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی استان همدان مشخص شد؛ امروز صنایع کوچک و متوسط در همدان نیازمند راهبرد توسعه هستند.

امروزه در بیشتر کشورهای جهان، صنایع کوچک و متوسط (SMEs) از جنبه‌های مختلف اجتماعی، تولید صنعتی، و ارائه خدمات در حال نقش آفرینی هستند. در بسیاری از کشورها، این صنایع تأمین‌کنندگان اصلی اشتغال جدید، مهد تحول و نوآوری و پیشرو در ابداع فن‌آوری‌های جدید به‌شمار می‌روند.

از طرفی به گفته کارشناسان، این صنایع با صادرات قابل توجه خود نقش محوری در توسعه اقتصادی کشورها ایفا می‌کنند. رونق و گسترش صنایع کوچک و متوسط می‌تواند به توسعه صنعتی، توزیع عادلانه درآمد، اشتغال‌زایی و افزایش ارزش‌افزوده کمک کند. به دیگر سخن توسعه صنایع کوچک و متوسط، رمز توسعه اقتصادی دهه آینده است.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا درخصوص آخرین وضعیت صنایع کوچک و متوسط استان همدان و چالش‌های پیش رو با مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید: مصطفی حقیقی با اشاره به نقش صنایع کوچک و متوسط در حوزه اقتصاد و اشتغال‌زایی استان گفت: قطعاً به این موضوع اشراف دارید که بیش از ۹۰ درصد صنایع کشور ما، خرد، کوچک

صادرات سنگین، واردات سبک!

دلار رسید. اما نکته قابل توجه آنجاست که سال گذشته، هفت میلیارد و سه میلیون دلار از محصولات معدنی و صنایع معدنی وارد کشور شد که این رقم ۳۵ درصد بیش از واردات سال قبل بوده است.

■ **صادرات معدنی‌ها در سال جاری**

آمارها نشان می‌دهد از ابتدای فروردین تا پایان آذر سال جاری ۴۶ میلیون و ۶۸۱ هزار و ۳۳۷ تن انواع محصولات بخش معدن و صنایع معدنی به ارزش ۹ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار صادر شده. علاوه بر این میزان صادرات مدت مشابه سال گذشته، ۴۶ میلیون و ۹۶۰ هزار و ۵۹۴ تن به ارزش ۹ میلیارد و ۸۲۹ میلیون دلار بود. به همین دلیل مقایسه آمار صادرات ۹ ماهه امسال با دوره مشابه سال گذشته، کاهش حدود یک درصدی (تناز) و افزایش یک درصدی (ارزش) صادرات را نشان می‌دهد. بیشترین صادرات ۹ ماهه ۱۴۰۳ مربوط به زنجیره تولید سسه محصول شامل فولاد، آلومینیوم و مس به میزان ۲۴ میلیون و ۱۵۷ هزار و ۵۲۹ تن و به ارزش هفت میلیارد و ۶۰۵ میلیون دلار بود.

■ **افزایش ۷۶ درصدی واردات محصولات معدنی**

میزان واردات بخش و معدن و صنایع معدنی طی ۹ ماهه ۱۴۰۳ نیز سه میلیون و ۲۸۲ هزار و ۳۵۸ تن به ارزش هشت میلیارد و ۸۲۰ میلیون دلار بود. این در حالی است که میزان واردات این

محصولات در مدت مشابه سال گذشته چهار میلیون و ۴۶ هزار و ۷۱۲ تن به ارزش پنج میلیارد و ۲۱ میلیون دلار بوده، به همین دلیل می‌توان گفت واردات به لحاظ وزنی کاهش ۲۰ درصدی ولی به لحاظ ارزشی رشدی ۷۶ درصدی را تجربه کرده است.

■ **رشد خام فروشی مواد معدنی**

این آمارها نشان می‌دهد با وجود تأکید مقامات بلندپایه کشورمان مبنی بر جلوگیری از خام‌فروشی و ایجاد ارزش افزوده مواد اولیه کشورمان نه‌تنها طی سال‌های اخیر شاهد کاهش خام فروشی نبوده‌ایم بلکه در سال جاری این روند تشدید نیز شده. به طوری که موادخام معدنی کشورمان بدون ایجادهیچ ارزش افزوده‌ای خصوصاصحصولاتی همچون فولاد،آلومینیوم ومس به‌صورت گسترده (۴۷میلیون تن در سال جاری)صادر می‌شوند ولی همین مواد اولیه با ایجاد ارزش افزوده در کشور مبدأ صادرات به میزان کمتری به کشورمان ایران (سه میلیون تن) صادر می‌شوند. اما نکته جالب‌تر آن که باوجود آن که صادرات معدنی بیش از ۱۵ برابر میزان وزنی واردات این محصولات است اما ارزشی کشورمان فقط یک میلیارد و۰۰۵میلیون دلاربیشتر ازارزبری این بخش است.

■ **لزوم داشتن نگاه تخصصی به زنجیره معدنی**

رئیس کمیسیون معدن و صنایع معدنی اتاق

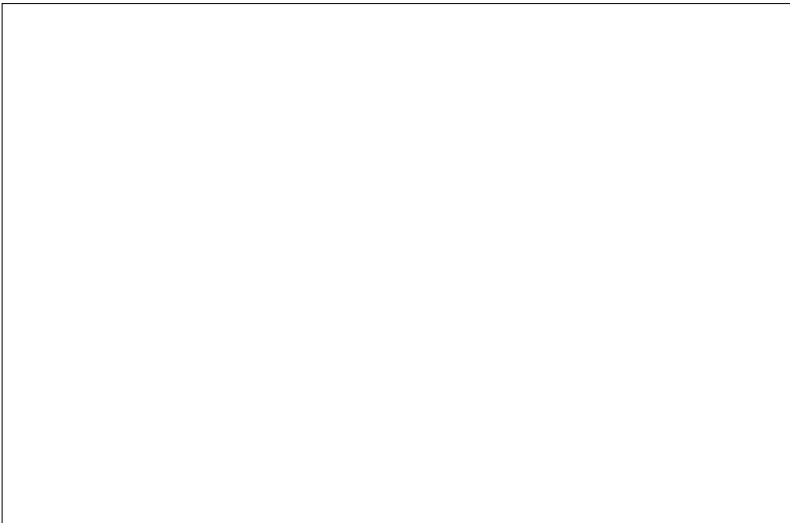
بازرگانی ایران نیز بر پیچیدگی موضوع خام‌فروشی تأکید کرد و گفت: نمی‌توان یک نسخه واحد برای تمام مواد معدنی پیچید. ارزش‌افزوده بیشتری در زنجیره‌های معدنی به بیان بهرام شکوری، این‌که باید بتوانیم ارزش‌افزوده بیشتری در زنجیره‌های معدنی ایجاد کنیم بسیار صحیح است و باید سعی کنیم کالاهای مصرفی نهایی را که مواد معدنی در آن به‌کار رفته تولید کنیم تا موجب ایجاد اشتغال بیشتر، ارزآوری بیشتر و افزایش GDP شود. این حرف منطقی است، اما نمی‌توان یک نسخه واحد برای تمام مواد معدنی پیچید.

وی به تفاوت میان مواد معدنی مختلف اشاره کرد و افزود: برای مثال در خاکی که عیار خاک مس حدود ۰/۲ درصد است اصلاً ارزش اقتصادی برای حمل ندارد وحتماً باید فرآوری محصول صورت بگیرد تا ارزش اقتصادی برای حمل پیدا کند. این در مورد بخش دیگری از محصولات مانند سنگ تزئینی مصداق پیدا نمی‌کند. در نتیجه کوپ سنگی که در معدن تولید می‌شود ارزش اقتصادی حمل را دارد و می‌تواند وارد کارخانه‌های فرآوری شده و به اسلب یا تایل تبدیل شود و به فروش برسد. او همچنین به اهمیت در نظر گرفتن عوامل مختلف در تصمیم‌گیری درباره فرآوری یا صادرات مواد خام اشاره و بیان کرد: میزان ذخیره، کیفیت محصول، داشتن بازارهای خارجی، ذوق و سلیقه مردم و آینده محصول هم می‌توانند در بحث ارزش‌افزوده مؤثر باشد. برای مثال در سنگ‌های

وی با اظهار اینکه طبق آمایش سرزمینی و اسناد بالادستی، همدان یک استان کشاورزی و گردشگری است؛ بنابراین بهترین مسیر توسعه صنعتی، حرکت به سمت صنایع تبدیلی و تکمیلی مرتبط با این ظرفیت‌ها است، گفت: این موضوع، مورد تأکید استاندار نیز قرار دارد و اگر به‌درستی اجرا شود، می‌تواند هم‌زمان موجب توسعه اقتصادی و حفظ منابع طبیعی استان شود. این مسئول عنوان کرد: ستاد پیشرفت و توسعه استان به دستوراستاندار تشکیل شده تا برنامه‌ای راهبردی برای توسعه صنعتی تدوین کند اما هدف این ستاد، مشخص‌کردن وضعیت فعلی، ظرفیت‌ها و منابع موجود و همچنین تدوین نقشه راهی برای آینده استان در حوزه صنعت، کشاورزی و گردشگری است.

حقیقی با اشاره به اینکه در زمینه صنایع مرتبط با کشاورزی و گردشگری، همدان ظرفیت‌های بالایی دارد گفت: درخصوص این مسئله که چگونه می‌توان با بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال، صنایع کوچک و متوسط را توسعه داد، باید بگویم یقیناً ورود علم به این عرصه می‌تواند تضمینی برای افزایش بهره‌وری در آن بخش باشد که یقیناً صنایع نیز از آن مستثنا نیستند.

وی با اشاره به اینکه امروز یکی از موانع پیش روی توسعه صنعت در استان همانطورکه بیشتر عنوان شد محدودیت منابع به‌ویژه آب است ابراز کرد: یکی از مسائل مرتبط با این مسئله مصرف بالای آب در بخش کشاورزی است به طوری که در حال حاضر، بیش از ۹۰ درصد منابع آبی استان

سال‌های گذشته وضعیت خوبی را سپری نکرده، این در حالی است که تولیدات معدنی می‌تواند تا ۶۰ درصد درآمدهای نفتی کشورمان بودجه به ارمغان بیاورند. هم‌اکنون ایران از نظر ذخایر مس، سرب، روی، نمک، گچ، گوبرک، آهن، اورانیوم، آلومینیوم و سنگ‌های تزئینی در صدر برترین کشورهای جهان قرار دارد. به همین دلیل به‌نظر می‌رسد با فرآوری نهایی تولیدات معدنی می‌توان به‌طور متوسط ارزش افزوده این بخش را با افزایش ۱۰ برابری نسبت به ارزش خام مواد معدنی مواجه کرد.

■ **زینب صفری**

تزنینی بالای سه میلیارد تن ذخیره ماست که آن هم از رخنمون‌ها به آن‌ها رسیده‌ایم نه اکتشافات و در بهترین شرایط ۱۵میلیون تن و در حال حاضر بین ۸ تا ۱۲میلیون تن تولید می‌کنیم؛ یعنی بالای ۳۰۰ سال سنگ در کشور داریم.

■ **دلایل خام‌فروشی تولیدات معدنی**

یکی ازاصلی‌ترین دلایل خام‌فروشی تولیدات معدنی به فرسودگی و به‌روز نبودن ماشین‌آلات استفاده شده در عادن کشورمان برمی‌گردد که همین امر زمینه افزایش مصرف سوخت و هزینه را برای معدنکاران فراهم کرده. آرسوی دیگر سرمایه‌گذاری در معادن کشورمان در

تزنینی بالای سه میلیارد تن ذخیره ماست که آن هم از رخنمون‌ها به آن‌ها رسیده‌ایم نه اکتشافات و در بهترین شرایط ۱۵میلیون تن و در حال حاضر بین ۸ تا ۱۲میلیون تن تولید می‌کنیم؛ یعنی بالای ۳۰۰ سال سنگ در کشور داریم.

تزنینی بالای سه میلیارد تن ذخیره ماست که آن هم از رخنمون‌ها به آن‌ها رسیده‌ایم نه اکتشافات و در بهترین شرایط ۱۵میلیون تن و در حال حاضر بین ۸ تا ۱۲میلیون تن تولید می‌کنیم؛ یعنی بالای ۳۰۰ سال سنگ در کشور داریم.

غیبت دیپلماسی در میدان اقتصاد

دارو، به کشورمان خودداری کرده‌اند. پرواضح است که این موضوع به نیاز کشورمان برای تقویت توان دیپلماسی تجاری و اقتصادی برمی‌گردد. ما توانسته‌ایم به سمت تنوع‌بخشی به مبادی وارداتی و مقاصد صادراتی طی سال‌های اخیر، به‌عنوان مثال، می‌توان به کشورهای تایوان، اتریش، کره‌جنوبی، ایتالیا، هنگ‌کنگ، برزیل، مالزی، پاکستان و سنگاپور اشاره کرد که به سخت‌ترین شرایط، نشان داده‌اند که قادرند تجارت خود با ایران را به حداقل برسانند. از سوی دیگر، به محض این‌که کمترین تششی درحوزه روابط سیاسی رقم بخوردیاکشموزمکرو تحت‌فشارهای سیاسی سایر قدرت‌های اقتصادی مخالف ایران قرار بگیرد، می‌توان مبادی وارداتی را بسته، مبادلات بانکی را غیرممکن یا با دستکاری قیمت‌ها در فروش کالا به ایران مانع‌تراشی کند. افزایش مقاومت اقتصاد با توسعه تجارت

وارد کشور شد که به لحاظ تعداد ۷۰۹ درصد و از حیث ارزش ۷۴۴ درصد افزایش داشته است. اما نکته قابل توجه آن است که هم کالاهای صادراتی و وارداتی و هم مبادی صادرات کالاهای ایرانی و مقاصد وارداتی طی سال‌های اخیر همواره همین محصولات و کشورها بوده است که این امر می‌تواند آسیب‌های زیادی را برای کشورمان به همراه داشته باشد. به‌گونه‌ای که در برخی کشورها شاهد کرده‌ایم، بیش از ۵۰ درصدواردات کشورمان از سه– دو مبدأ خاص تأمین شده است. همچنین، برخی از ۱۰ کشور عمده واردکننده کالاهای ایرانی به لحاظ سیاسی، همراهی کامل با ایران ندارند. در زمینه واردات نیز در سال‌های اخیر این موضوع به‌وضوح قابل مشاهده بوده است؛ درحالی‌که در بحرانی‌ترین شرایط و با تشدید تحریم‌ها علیه ایران، این کشورها از صادرات اساسی‌ترین کالاه، به‌ویژه

شاخص‌های بین‌المللی فضای کسب‌وکار نشان می‌دهد که ایران نیازمند اصلاحات اساسی در این حوزه است.

حذف موانع ورود بخش خصوصی به اقتصاد کشور نیازمند عزم جدی دولت، همکاری نهادهای قانون‌گذار و مشارکت فعال بخش خصوصی است. با تسهیل فرآیندهای اداری، کاهش دخالت دولت، تقویت نظارت و ایجاد ثبات در قوانین، می‌تواند به رشد بخش خصوصی و بهبود فضای کسب‌وکار از طریق کاهش فساد اداری، افزایش شفافیت و تقویت حاکمیت قانون، می‌تواند به جذب بیشتر بخش خصوصی به اقتصاد کشور کمک کند. رتبه‌بندی کشورها در

باعث جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی می‌شود.

۶. حمایت از سرمایه‌گذاری‌های نوآورانه دولت باید با ارائه تسهیلات مالی، معافیت‌های مالیاتی و حمایت‌های قانونی، از سرمایه‌گذاری‌های نوآورانه و فناوری‌محور در بخش خصوصی حمایت کند. این اقدامات می‌تواند به رشد بخش‌های جدید اقتصادی و ایجاد اشتغال کمک کند.

۷. بهبود فضای کسب‌وکار از طریق کاهش فساد اداری، افزایش شفافیت و تقویت حاکمیت قانون، می‌تواند به جذب بیشتر بخش خصوصی به اقتصاد کشور کمک کند. رتبه‌بندی کشورها در

سپهرغرب، گروه اقتصادی؛ به‌نظر می‌رسد، موضوعاتی مثل صدور مجوزها، مولدسازی و خصوصی‌سازی، تداوم بنگاه داری دولت با سهام عدالت، دخالت‌های گسترده به نفع شبه دولتی‌ها و… ازجمله موانع جدی حضور بخش خصوصی در اقتصاد ایران است.

ورود بخش خصوصی به اقتصاد کشور همواره با چالش‌ها و موانع متعددی روبرو بوده است. این موانع نه‌تنها باعث کاهش سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی شده، بلکه روند رشد اقتصادی را نیز کند کرده است. بر اساس اظهارات اخیر وزیر امور اقتصادی و دارایی، و تأکیدات رهبر معظم انقلاب بر اهمیت نقش بخش خصوصی، ضرورت رفع این موانع بیش از پیش احساس می‌شود.

در این گزارش به بررسی راه‌حل‌های ممکن برای حذف این موانع می‌پردازیم.

۱. تسهیل فرآیند صدور مجوزها

یکی از اصلی‌ترین موانع ورود بخش خصوصی به اقتصاد، فرآیند پیچیده و زمان‌بر صدور مجوزهاست. برای رفع این مشکل، دولت باید

با اصلاح قوانین و مقررات، فرآیندهای اداری را ساده‌تر و شفاف‌تر کند. ایجاد سامانه‌های الکترونیکی یکپارچه برای صدور مجوزها و کاهش بروکراسی اداری می‌تواند به سرعت‌بخشی به این فرآیند کمک کند.

۲. کاهش دخالت دولت در اقتصاد

دولتی‌سازی اقتصاد و دخالت بیش از حد دولت در فعالیت‌های اقتصادی، یکی از موانع